

PUBLIC HEALTH INFORMATION SYSTEM IN BUDAPEST

by I. Tózsza

S u m m a r y

A special geographical information system was elaborated in the Geographical Research Institute of the Hungarian Academy of Sciences in 1991–94. It is a spatial, graphic system consisting of 4 types of data concerning public health. The 4 data fields are demography and living conditions (age, sex, job and density of population, social characteristics of flats), environmental pollution (the distribution of air polluting elements, noise and radiation levels, traffic intensity, wind ventilation, green area quality), data concerning the National Health Insurance district doctors' surgeries (like the turnover of the patients, number of urgent calls, that of the hospitalized, quality of the diagnostic instruments serving the doctors, technical state of the buildings of the surgeries), and the spatial distribution of the registered cases of certain diseases (like mammary cancer, bronchitis, melanoma).

This data was collected, mapped and digitized in a test area of Budapest City. The data base consists maps for the years 1986, 1991 and 1994, so the changes can also be examined during this period. The GIS programme enables the user to display each map and to compare several ones of them and to assign scores to each map and to assess them altogether in order to obtain a synthesized map showing the totalized effect of different spatial data. So ranking and site selection functions can be performed on the test area.

This information system is meant to be used by experts of the local authority, the self-government, which is responsible, among other things, for public health management in the district. The system stores and operates with up-to-date graphic information visualized by maps showing the street network to help orientation.

Translated by the author

Kószegfalvi György – Sikos T. Tamás: Városok és falvak infrastruktúrája. MTA FKI, Bp. 1993. 124 old.

Az infrastruktúrával kapcsolatos önálló földrajzi kutatások hosszú ideje háttérbe szorultak a magyar geográfiában, mivel az infrastrukturális tényezők terület- és településfejlesztésben betöltött szerepének értékelésére a korábbiakban általában csak egy-egy térségre kiterjedő komplex vizsgálat keretében került sor. Az eddigi mulasztások részbeni pótlására törekszik nemrég megjelent könyvével a szerzőpáros, akiknek eddigi munkásságát számos, a témakörhöz kapcsolódó könyv, könyvrészlet és tanulmány fémjelzi.

KÓSZEGFALVI Gy. és SIKOS T. T. közös műve lényegében három nagyobb egységre oszlik. A SIKOS T. T. által írt első, elméleti fejezet (Az infrastruktúrával kapcsolatos főbb nézetek és azok kritikái. Egy szintézis lehetősége) sokak számára bizonyára nem tűnik újdonságnak, mivel ez a Földrajzi Értesítő 1985. évi 4. füzetében megjelent tanulmány változatlan tartalommal és formában való utánközlése. (Az anyag valószínűleg szerzői megfontolásból, „ismétlés a tudás anyja” alapon került be a kötetbe.)

A második fejezetben (Városaink infrastrukturális ellátottsági viszonyai) KÓSZEGFALVI Gy. tömören összefoglalja mindazokat a sajátosságokat, amelyek különböző nagyságrendi kategóriákba tartozó városaink alapvető infrastrukturális ellátottsági helyzetét a 90-es évek elején jellemezték. A tárgyszerű értékelést a fejezet végén gondolatébresztő pontok zárják, amikben a Szerző két lényeges dologra hívja fel a figyelmet. Egyrészt arra, hogy a rendszerváltás körülményei között a legégetőbb problémák sürgős orvoslásán túl nem szabad elfeledkezni a hazai városfejlesztés új koncepciójának a kidolgozásáról. Az infrastruktúra fejlettségnek ugyanis a komplex városfejlesztés szerves részét kell alkotnia, szakítva annak eddigi, fejlődést követő jellegével (ami a valóságban elmaradásban nyilvánult meg). Másrészt nagytérségi szinten reális veszélye van annak, hogy

nagy városrégióink (pl. dunántúli, alföldi városi térségek) infrastrukturális fejlődésbeli különbségei tovább növekednek, amit együtt jár a gazdasági fejlettség területi differenciálódásának fokozódásával. Hasonló veszély mutatkozik az egyes nagytérségeken belül a településhierarchia különböző lépcsőfokain álló városok infrastrukturális fejlődési kilátásait illetően is, amelynek további torzulása nem lenne kívánatos jelenség.

A harmadik, a könyv terjedelmének több mint felét kitevő, táblázatokkal és ábrákkal gazdagon illusztrált fejezet (Regionális fejlődés és a lakossági infrastruktúra) SIKOS T. T. munkája. A fejezetben a Szerző hazánk falusi településeit osztályozza lakossági infrastruktúrájuk típusai alapján. (Erre elsősorban nem a túl általánosnak tűnő fejezetcím, hanem a könyv harmadik részének tartalmát leginkább kifejező alcím – A falusi települések lakossági infrastruktúrájának típusai – utal.)

A falusi infrastruktúra kutatással kapcsolatos elméleti és módszertani kérdések (pontértékekkel való minősítés, faktor- és clusteranalízis) bemutatása és indoklása után a Szerző a községek lakossági infrastruktúrájának öt nagy típusát (kezdeti, gyengén fejlett, átlagos, átlagosnál kedvezőbb, valamint kisvárosi jellegű infratraktúra típus) – azon belül azok altípusait – különbözteti meg, majd a településeket az infrastrukturális ellátottság regionális szempontjai alapján vizsgálja. Az eredmény itt is öt olyan térségtípus (fejletlen, gyengén fejlett, átlagos fejlettségű, átlagosnál fejlettebb, továbbá gyors növekedést elérő térség) elkülönítése, amelyek a lakossági infrastruktúra szignifikáns jegyei alapján számottevő eltéréseket mutatnak egymástól.

Míg az első tipizálás elsősorban a településnagyság, a foglalkozási szerkezet és az infrastrukturális ellátottság közötti összefüggéseket érzékelteti, addig a második fajta típusképzés főleg a településfejlődés (ill. visszafejlődés) eltérő gazdasági feltételeit és a városhálózat falusi környezetre kisugárzó hatását tükrözi.

A rövid, összegző cíllal fródott negyedik fejezet nagyrészt a városok fő problémáit és a gondok lehetséges megoldásának módozatait taglalja. Keveset tudunk meg viszont a Szerzőknek a faluhálózat jövőjére vonatkozó elképzeléseiről.

Végeredményben a könyv a bevezetőjében kitűzött célt – átfogó kép nyújtása az ország településeinek lakossági infrastruktúrájáról, annak szerkezetéről, színvonaláról és állapotáról – lényegében elérte. Zavaró legfeljebb az lehet, hogy a falvak infratraktúrájával kapcsolatos vizsgálatok adatbázisa – és ezt a szerzők sem titkolják – 1980-as, szemben a városok 1990-es adataival, ami a két településkategória ismérveinek azonos időszakra vonatkozó összehasonlíthatóságát szinte lehetetlenné teszi. Gond az is, hogy nincs meg az egyensúly a városokra, ill. a falvakra vonatkozóan leírtak illusztrálásánál sem: a második fejezetből ugyanis teljességgel hiányoznak azok az ábrák és táblázatok, amelyek a falusi térségekre vonatkozó mondanivalót igen gazdaggá és vizuálisan is feldolgozhatóvá teszik, nem beszélve a városokról szóló rész igen szerény statisztikai adatállományáról, ami az olvasóban igazán csak a harmadik fejezet elolvasása után kelt hiányérzetet.

Eltételezve a fentebb említett hiányosságoktól, a könyvet – amelyet válogatott irodalomjegyzék, angol nyelvű összefoglaló, továbbá táblázat- és ábrajegyzék egészít ki – jó szívvel lehet ajánlani az infrastrukturális fejlődés területi–települési vonatkozásai iránt érdeklődő földrajzosok, valamint a területi fejlődési kérdésekkel foglalkozó szakemberek figyelmébe.

TINER TIBOR